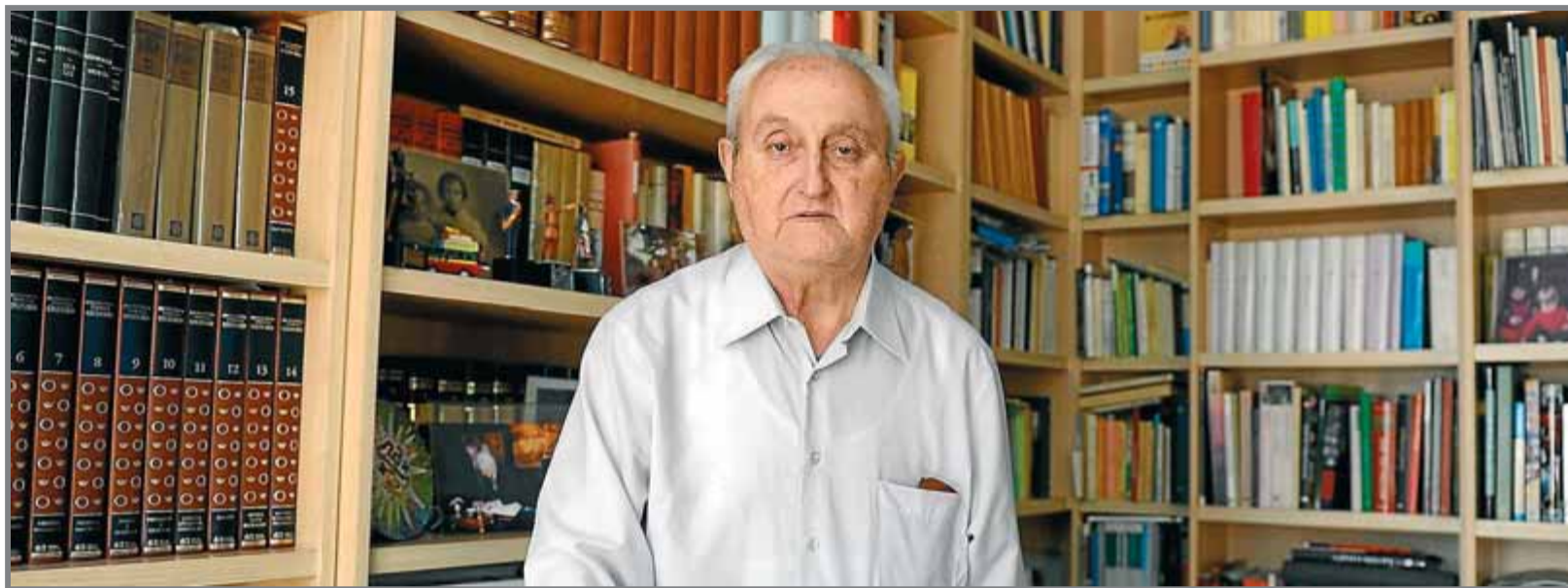

Albert Manent
va ser llicenciat en dret i filologia catalana, a més d'un activista cultural, com ho va ser el seu pare, Marià Manent
JOSEP LOSADA

D
Dimarts vinent farà un any del traspàs d'Albert Manent, un bon moment per recuperar 'La represa. Memòria personal, crònica d'una generació (1946-1956)'

No hi ha dubte que la literatura catalana no hauria estat en absolut la mateixa sense la presència d'alguns personatges que, ultra protagonitzar-la, s'han encarregat d'analitzar-la i donar-ne testimoni. Entre aquests, una figura clau va ésser durant molts i molts anys Albert Manent, del qual dimarts vinent, 14 d'abril, farà un any del seu traspàs. Els seus estudis biogràfics i històrics ens han permès tenir una esplèndida visió de les nostres lletres des del noucentisme fins al final de la Guerra Civil –aquell devastador vendaval feixista que s'endugué tot el que tenia al davant.

A fi de seguir l'anàlisi dels anys posteriors de la desfeta, en comptes d'un estudi pròpiament –o, més aviat, estrictament– literari, va preferir recórrer a unes memòries: *La represa. Memòria personal, crònica d'una generació (1946-1956)*, publicades per Edicions 62 el 2008 i ara reeditades. I ho va fer malgrat que –tal com comenta al pròleg– durant molts anys havia desestimat redactar-les –“com al meu pare, em desplaia situar-me en primera línia”–. Com és natural, no podem més que alegrar-nos que canviés de parer: d'altra manera, ens seguiria mancant la “la història, la petita història” d'aquest “període que no ha

Recordar d'on venim

estat gaire estudiat”. D'aquells anys foscos i asfixiants, convertits en una salvatge i implacable expiació del pecat que mai no havíem comès (estimar la nostra terra, la nostra llengua i la nostra llibertat); anys tenebrosos que pretenien destruir per sempre més allò que érem i havíem estat –“*En la reespanyolització de Catalunya espero poner lo principal de mi empeño, desde la primera enseñanza a la alta cultura*”, afirmava un governador civil que, ai las!, no ens sembla gens anacrònic.

Anys de viacrucis social, democràtic i nacional que, pel que es refereix a la cultura, havien quedat massa en la penombra, sobretot pel que fa a la literatura creada per “[l']exili interior”, el coneixement i l'estudi de la qual

era força precari. Resultava del tot recomanable, doncs, treure a la llum aquell conjunt d'homes i dones (definites per Manent com a “generació del 1951”) que se sobreposaren al temor i lluitaren amb dents i ungles per *salvar-nos els mots*.

Avui en dia, quan un *ministro de Cultura* que ja no hauria ni d'existir recupera a cara descoberta la necessitat d'*espanyolitzar-nos*, suposa un goig poder recórrer, acompanyats per la magnífica prosa de l'autor, el transcurs d'uns anys en què el cultiu de la cultura i la resistència antifranquista eren dos conceptes inextricables. Resistència a casa nostra, també era resistència antiespanyolitzadora, tot i que no hi mancaven *col·laboracionistes*: “El setge en què vivíem era molt fort i molt vetllat pels sorges de les diverses administracions i per certs intel·lectuals oficials”. A Catalunya, combatre el totalitarisme de Franco suposava, necessàriament, combatre la voluntat uniformadora i unionista dels seus col·laboracionaris.

Recordar d'on venim ens pot ajudar d'allò més per saber on som i com hi hem arribat; però, sobretot, per saber on volem anar, si no volem que el franquisme obtingui el darrer dels seus triomfs pòstums. *

MOTACIONS MÀRIUS SERRA

'Bajandí'

El coixí sonor de la infància és ple de joies que se'ns revelen en tota la seva potència quan, dècades després, tornem a sentir un mot que deia algun ésser estimat que ja no hi és. M'acaba de passar llegint la llista de distribució de l'escriptor Andreu Martín, batejada com *La parida de l'Andreu* des de fa anys.

Una de les aportacions que l'Andreu després redifon era la de l'escriptora Marina Peña, filla de l'actriu Montserrat Carulla i germana, doncs, de la també actriu Vicky Peña. La Marina parla del seu avi, diu que era de la

Segarra, d'origen pagès, i rememora una expressió que feia anar quan volia dir que algú estava de molt mal humor. “Estava de mala *bajandí*”, diu que deia.

Mon pare, que també era de la Segarra, sempre ho deia i mai no vaig entendre d'on ho havia tret. Marina Peña explica que *bajandí* és paraula gitana i que en caló vol dir guitarra. O sigui, que el malhumorat està de mala guitarra, desafinat, esguitarrat o, si no volem que us aixafin la guitarra, de mala gaita.

Aquest descobriment enlluernador d'un mot del passat ha projectat a la meva malme-

sa memòria un parell d'altres paraules que em va llegir el pare. Poques, perquè a casa el doll verbal sempre va venir de la mare i de l'àvia, totes dues vilanovines (o geltruniques), i el pare vivia a Barcelona des de la pubertat. Me les deia sovint totes dues: *sapastrines* i *felipneri*. La primera, entenc, era un diminutiu de sapastre (beneitó) i l'altra, de gran, vaig descobrir que era un nom propi, un sant que té una plaça singular a Barcelona. De nen, l'únic que sabia del cert era que quan mon pare em deia *sapastrines* o *felipneri* no estava pas de mala *bajandí*. *